

Svenska dagen.

Svenska dagen högtidlighölls på sedvanligt sätt överallt:

I TALLINN samlades ovanligt många svenskar först till högtidsvesper i kyrkan och efteråt till samkväm på svenska skolan.

Efter ingångspsalmen höll prosten Hj. Pöhl ett tankedigert högtidstal. I Anslutning till predikan sjöngs ps. "Förfäras ej du lilla hop..."

Omedelbart efter gudstjänsten vidtog på svenska skolan en enkel fest, anordnad av skolans lärare och elever. Den lilla skolansalen var fylld till trängsel. Bland de närvarande märktes legationsrådet S. Hellstedt från Svenska beskickningen samt svenska militärattachén löjtnant Almgren med fru.

Samkvämet inleddes med ps. "Vår Gud är oss en väldig borg", vars toner brusade mäktigt mellan de äldriga murarna. Stud. E. Nyman deklamerade därefter Snoilskys dikt "Lützen". Sedan skolans föreståndare A. Stahl hållit ett föredrag om en av Sveriges störste krigare och fästningsbyggare, Erik Dahlberg, mannen, som bl. a. byggde stora fästningsverk på flere orter även i Estland, och överhuvudtaget arbetade i hjältekonungens anda, sjöngo eleverna under fru Stahls ledning Karl XII:s marsch vid Narva: "Viken tidens flyktiga minnen". Ytterligare följde tvenne stämmingsfulla violinsoli, båda av E. Melartin. Programmet avslutades med "Modersmålets sång".

Efter programmet grupperade man sig kring teborden. Trots att

det sällan varit så många festbesökare på svenska dagen, saknade man dock denna gång många, som under det senaste året bortflyttat från Tallinn.

VORMSÖ. På Vomsö firades svenska dagen på ett vackert och stämmingsfullt sätt i I.O.G.T-s församlingssal. I den till fest dekorerade salen hade infunnit sig omkring 300 personer och stämningen var hela tiden utomordentligt stark. — Kvällen påbörjades med att gemensamt sjunga "Vår Gud är oss en väldig borg". En mandolinorkerster under herr Gärdströms ledning spelade. Därefter talade pastor Ivar Pöhl om tiden, som förpliktar.

Högtidstalet hölls av läraren Anders Nyman, som skildrade de drag hos hjältekonungen, som gjort att han blivit en förebild för allt vad svenskt heter. Talet avslutades med några karaktärs-skildringar från konungens ungdom, från det trettioåriga kriget. Därpå sjöngs Modersmålets sång gemensamt varefter herr Stenholm uppläste en dikt om hjältekonungen. Mandolinorkestern spelade nu några musikstycken, och slutorden framsades av föreståndaren för baptistförsamlingen pastor J. Rönberg, som talade om minnet, som förpliktar. — Den högtidliga akten avslutades med Estlands hymn.

HAAPSALU. Svenskarna i Haapsalu hade med gymnasiet elever och dess lärare i spetsen mött upp talrikt i Stadskyrkan för att fira Gustaf Adolf-minnet. Predikan hölls av pastor Ivar Pöhl som underströk vikten av bön om Guds hjälp för att bli förskonade från krig och ofred. "Det

var fosterlandskärleken som förde Guftaf II Adolf till seger och som gjorde att han inte väjde för några uppoffringar, när plikten kallade, uppoffringar, som vi svenskar, var vi än befinna oss på jordklotet, måste vara beredda på att bära, om vi tvingas därtill." —

I TARTU inleddes årets minnesdag med S.O.V:s samkväm lördagen den 4 dennes. Under deltagande av en talrik skara öppnades aftonen med hälsningsord av professorskan fil. lic. Greta Wieselgren. Deltagarna vid Riksföreningens sommarkurser i Göteborg, mag. Loone, fil. kand. Koit och pastor Kimmel talade på svenska om sina intryck. Under nationella sängers toner skildes man åt med tacksamhetskänsla mot denna svenska kärntrupp, som ådagalägger ett föredömligt initiativ beträffande den svenska sammanhållningen. —

Söndagen kl. 6 e. m. hölls minnesgudstjänst i Universitetskyrkan. Prosten Hj. Pöhl predikade om vikten av det fäderneärvda språk- och trosarvet. Vid altaret tjänstgjorde pastor Kimmel. Till gudstjänsten hade samlats omkring 200 personer. Den svenska kolonin med konsul Lill i spetsen var fulltalig. Bland de närvarande må bl. a. nämnas prof. J. Köpp och den kände kyrkosångaren Niitof, som medverkade med några solonummer. — Omedelbart efter gudstjänsten högtidlighölls den svenska I.O.G.T-s 60-årsdag på nykterhetsföreningens lokaler. Festföredraget hölls av prosten Hj. Pöhl, som uppehöll sig vid den moderna nykterhetsrörelsens arbetsmetoder. Pastor E. J. Dahl talade om sina intryck av nykterhetsrörelsen i Sverige. Direktör

I Tartu...

Mäelo — ledaren för I. O. G. T. i Tartu uppehöll sig vid rörelsens utvecklingshistoria. —

Senare på kvällen gav konsul Lill med fru, som äro kända för råd och dåd i svenskhetsarbetet, supé för den svenska kolonin. — På förmiddagen den 6 nov. nedlades en krans vid Gustaf II Adolfs monument. —

Birkas lantbruks- och folkhögskola,

som blivit tvungen att överflytta till Vormsö prästgård, begynte sitt läsår senaste måndag.

Denna årskurs räknar ett 30-tal elever, mest vormsöbor, vilket är helt naturligt. Största svårigheten tycks skolan för närvarande ha med att uppbringa mjölk i tillräcklig mängd. Men även den frågan skall dock helt säkert lösas.

Olycksfall.

Nargö.

En tragisk olyckshändelse med dödlig utgång inträffade fredagen den 3 ds på Nargö. Sonen till fiskaren Ruben Mattsson, Alfred Mattsson, hade begett sig ut på jakt för att skjuta sjöfågel. När han så var på väg hem med sitt jaktbyte, hände det sedan han hoppat ur båten vid stranden, att han lade bössan på en sten. När han sedan tog den och skulle bege sig hem, brann skottet av och hagelladdningen träffade honom i magen. Hans far, som var vittne till händelsen, transporterade skyndsamt den förolyckade till sjukhus i Tallinn, där operation företogs, men denna till trots avled den svårt skadade ynglingen tidigt på morgonen följande dag.

Den omkomne var 15 år gammal.

Rikull.

För ett par veckor sedan omkom Alexander Dyrberg från Roslep genom drunkning. Dyrberg hade hyra på Rikull-galeasen "Södern", som vid olyckstillfället var på väg från Vichterpal till Tallinn. Under en manöver råkade Dyrberg under segelbommen, som slog honom över bord. Trots energiska räddningsåtgärder lyckades man få upp mannen. Den så sorgligt omkomne var en man i 50-årsåldern, gift samt familjeför-sörjare.

Läsrummets i Tallinn syförening

håller som bäst på med förberedelser för Luciafesten. Det är meningen att festen skall bli den 10 dec., men lokalfrågan är ännu icke alldeles klar. Närmare meddelanden kommer att ingå framdeles i Kustbon.

Syföreningens damer förfärdiga vackra handarbeten till lotterivinster, och ett 15-tal ungdomar repetera flitigt sång, musik och dans, som kommer att ingå i programmet.

Konfirmation på St. Rågö.

Söndagen den 29 okt. var en festdag på Rågö. 22 ungdomar mottogo för första gången Herrens nattvard. Detta antal är beaktansvärt stort med hänsyn till den ringa befolkningen. Med andakt och stämning deltog såväl den väderbitne fiskaren från L. Rågö som bonden från St. Rågö i den högtidliga gudstjänsten, utan att han på något sätt kände sig berörd av tidens händelser. Rågöbon har hittills varit en av de första bland estlandssvenskarna då det gällt att bevara den svenska kulturen, och denna uppgift sviker han inte heller nu trots de senaste händelserna. Han älskar sin jord, sitt hem och sitt fiskevatten, och så länge han får behålla dessa, känner han sig trygg. "Kulturarvet förpliktar", med dessa ord slutade pastor Ivar Pöhl sitt tal till konfirmanderna.

Pappersmonopolet i Estland upphävdes.

Förändringen medför lättnader på pappersmarknaden.

Ekonomiminister Sepp under-teknade på fredagen en förordning, varigenom aktiebolaget Eesti Pabers monopolställning på pappersmarknaden i Estland upphävdes. Enligt förordningen äro samtliga pappersfabriker i Estland berättigade att omhänderha försäljningen av sina egna produkter direkt till självständiga återförsäljare eller konsumenter. Genom förordningen har situationen märkbart förbättrats på pappersmarknaden i Estland.

Vid svenska församlingens i Tallinn kyrkorådssammanträde senaste torsdag riktade ordf. A. Stahl

några avskedsord till styrelsemedlemmen dir. Gösta Gahlnbäck, som inom närmaste framtid flyttar från orten, tackande för gott samarbete under de gångna åren samt för det intresse, som dir. Gahlnbäck ständigt ådagalagt, då det gällt svenska församlingen.

Förhandlingarna Helsingfors-Moskva avbrutna.

Marinbasen i Hangö den viktigaste stötestenen?

På onsdagsmorgonen anlände finländska delegationen med statsrådet Paasikivi i spetsen till Helsingfors.

I en intervju, som finansminister Tanner efter passerandet av gränsen givit pressen, sade han bl. a., att förhandlingarna hela tiden förts i vänskaplig anda. Han tillade dessutom, att ryssarna å sin sida ej framställt några ultimativa krav och att förhandlingarna visserligen avbrutits, men att detta ingalunda behöver vara liktydigt med att de ej på nytt skulle kunna upptagas.

Efter ankomsten till H:fors skyndade delegationen att för presidenten, stats- och utrikesministrarna redogöra för resultatet av förhandlingarna, som nu under den tredje Moksva-resan pågått i tolv dagar, emedan festligheterna i samband med Rådsunionens 22:a årsdag kommo emellan.

Under hela den tid av en månad förhandlingarna mellan H:fors och Moskva pågått, har varken den ena eller den andra parten, med undantag av Molotovs tal, offentliggjort någonting rörande detaljerna kring förhandlingarna. Det är ju även klart, att ett offentliggörande därav skulle hava menliga följder för underhandlingarnas fortsättande. Därför har pressen endast kunnat nära offentligheten med alla möjliga antaganden och gissningar.

Man vet dock numera med säkerhet, att Rådsunionen gör anspråk på några öar i Finska viken, såsom Hogland, Seitskär, Tyterskär m. fl. samt dessutom anser att gränsen på Karelska näset bör flyttas några tiotal km. mot norr. Under nuvarande omständigheter anse ryssarna Leningrad hotat. Vidare torde ryssarna anse en reglering av gränsen även vara nödvändig i norr vid Ishavskusten.

Förhandlingarna...

Utom de nämnda frågorna anse ryssarna det vara av största vikt för Finska vikens försvar att äga en marinbas på Finlands fastland, förmodligen i Hangö. I sådant fall skulle denna bas kunna samverka med basen i Paldiski och med tillhjälp av långskjutande kanoner skulle inloppet till Finska viken kunna spärras.

I samband med dessa ryska önskemål har den finländska pressen låtit förstå, att under sådana omständigheter skulle ryssarna bli i tillfälle att även utöva kontroll över Finlands utrikeshandel. Lika litet skulle detta överensstämma med Finlands neutrala ställning.

Ryssarna vore villiga att i gengäld mot de finska områdena för Finlands räkning avstå ett större område i Östkarelen.

Det är sålunda ett helt komplex av frågor, som vänta på sin lösning, så mycket mer som den finländska delegationen förklarar, att en dellösning inte kan komma i fråga utan måste problemet lösas i hela dess utsträckning.

Hurudan denna lösning kommer att bli, är naturligtvis svårt att förutse, men ett torde dock vara tydligt, att båda parterna hittills lugnt och utan nervositet försökt behandla dessa utan tvivel ömtåliga frågor. A. S.

Fredsaktionen gick om intet.

Tyskland avgav sitt svar.

Från Berlin meddelas, att utrikesminister von Ribbentrop vid särskild mottagning meddelat holländska och belgiska sändebuden i Berlin, att, sedan engelska och franska regeringarna avvisat drottning Wilhelminas och kung Leopolds fredsaktion, även Tysklands regering anser frågan vara utagerad.

Tyskarnas utvandring från Estland avslutad.

Den tyska utvandringen, som nu pågått i ungefär en månad kan nu sägas vara så gott som slutförd. På onsdagskvällen lämnade "Sierra Cordoba" Tallinn med inalles 318 personer ombord. "Sierra Cordoba" var det trettonde fartyget i ordningen. I hamnen i Tallinn ligga visserligen ännu ett par fartyg, men dessa äro

avsedda endast att taga ombord möbler och annat flyttgods.

Tills dato ha ca 11.500 personer av tysk nationalitet lämnat landet. De sista komma att anträda sin resa i december.

Vid evakueringsens början kunde man anta, att alla tyska skulle lystra till kallelsen, men nu visar det sig, att omkring 2000 personer föredraga att stanna i det land, som sett dem födas.

Av den mängd artiklar, som sett dagen i den estniska pressen i samband med tyskarnas evakuering har en del även tillägnats de s. k. "kadakad", d. v. s. förtyskade ester. Av det fräna innehållet att döma, ser det ut, som om de senare skulle kunna vänta en uppgörelse. Några hava t. o. m. hört sig för om möjligheten att kunna inträda i svenska organisationer, då nu de tyska upphöra att existera, men vi kunna nu redan säga, att det vore förspilld möda.

Litauisk ångare sjunker utanför Tallinn: 2 omkomna.

På måndagskvällen gick den litauiska ångaren Paneveshis under vid ön Aegna, som är belägen vid inloppet till Tallinn-bukten. Vinden blåste med 10 Beauforts styrka. Kaptenen hade gått och lagt sig, men hade sagt till första styrmannen att han önskade bli väckt, så snart fartyget närmade sig grunden i närheten av ön Aegna. Detta försummade likväl styrmannen att göra. Då fartyget körde upp på grundet fick det en så svår läcka, att det inom kort sjönk. Kaptenen och 14 matrosar, de flesta iklädda nattdräkter, räddade sig i en livbåt och rodde till ön Aegna. Förste styrmannen och radiotelegrafisten omkommo.

Paneveshis var ett ganska nytt fartyg. Det var byggt 1924 och mätte 1,600 ton. Fartyget var på väg till Memel från Leningrad med saltlast.

Hitler utsatt för attentatförsök.

Senaste onsdag, då Hitler befann sig i München, i national-socialismens vagga, för att tillbringa en stund tillsammans med sina gamla partibröder och veteraner från de första kampdagarna

Drottning Wilhelmina av Holland och konung Leopold av Belgien uppträda som förmedlare mellan de stridande makterna.

Drottning Wilhelmina och kung Leopold ha vänt sig i telegram till de krigförande makternas statsöverhuvud och erbjudit sig att medla mellan dem för att om möjligt få till stånd fredsunderhandlingar, så länge kriget ännu ej börjat på allvar.

Såsom svar på de förstnämnda monarkernas anbud har både konungen av England och även franska regeringen deklarerat sin ståndpunkt till frågan. Englands och Frankrikes svar innehåller ungefär samma villkor, som tidigare offentliggjorts, nämligen Polens, Tjeckoslovakiets och Österrikes återupprättande och säkra garantier för att freden ej på nytt komme att kränkas.

De tyska tidningarna mena, att Englands och Frankrikes svar äro av sådan beskaffenhet att de ointetgöra alla utsikter till ett eventuellt försök att finna en fredlig lösning.

Det tyska svaret har emellertid ännu ej avgivits, och världen väntar med spänning på, hurudan det skall komma att bli. Man är dock ganska allmänt av den åsikten, att Tysklands svar kommer

Estländskt sändebudsskifte i Helsingfors.

Estlands sändebud i Finland, minister Möllerson, har utnämnts till Estlands sändebud i Berlin, dit han reser om några dagar. Enligt vad man erfarit, kommer August Varma, Estlands sändebud i Kovno, att utnämnas till minister Möllersons efterträdare.

för nationalsocialismen och alla voro enligt traditionen församlade i Bürgerbräu-keller, exploderade en helvetesmaskin på vinden ovanför talarstolen. Explosionen var så kraftig, att en stor del av salens tak störtade ner, varvid åtta personer dödades och ett sextio-tal skadades.

Hitler själv undgick dock såsom genom ett under, ty han hade slutat sitt tal ett tiotal minuter tidigare och lämnat salen för att bege sig tillbaka till Berlin.

Drottning Wilhelmina...

att bli sådant, att alla försök till fredlig överenskommelse torde kunna anses uteslutna.

Italiensk tidning menar, att västmakternas svar på den belgisk-holländska fredsappellen ej kunna betraktas så alldeles avvisande och fortsätter:

Fastän tidningarna i sina rubriker antyda att de engelska och franska svaren på den belgisk-holländska fredsappellen äro ungefär likvärdiga med ett tillbakavisande finns det dock i politiska kretsar en tendens att anse att det sista ordet ännu ej sagts och att Bryssel och Amsterdam åtminstone rönt någon liten uppmuntran att fortsätta sina medlingsförsök. Popolo di Roma skriver: De engelska och franska svaren innebära icke att man bränt sina skepp.

Vidare framhålles att det brittiska svaret skiljer sig från tidigare ministerförklaringar såtillvida, att det icke såsom ett ofrånkomligt villkor för fredsförhandlingar uppställer en ändring i den tyska regeringen eller regimen utan endast en ändring av Tysklands nuvarande politik. Detta tolkas, som att det icke vore absolut möjligt att finna en formel, som kunde undanröja de övriga svårigheterna. Under tiden avvaktas emellertid det tyska svaret med största intresse.

Dödsfall.

Fröken Klara-Maria-Lovisa Byström avled den 9 november i Tallinn i en ålder av 84 år. För det stora flertalet inom svenska församlingen var frk. Byström föga känd, men inom kyrkans syförening, till vilken frk. Byström hört i flera 10-tal år var hon varmt uppskattad för sitt blida väsen och sin trofasthet. Ända tills hon för ett år sedan fjättrades vid sjukbädden deltog hon verksamt i föreningens möten. Frk. Byström var finlandssvenska till börd.

SOVJET HAR 182 MILJ. INVÅNARE.

Enligt nu föreliggande uppgifter från folkräkningen i början av året uppgår Sovjetunionens befolkning till i runt tal 170 miljoner, därav 82 miljoner män och 88 miljoner kvinnor. Sedan 1926

års folkräkning har befolknings-siffran stigit med 15.19 %. Genom förvärvet av de ukrainska och vitryska delarna av Polen ha ytterligare 12 miljoner tillkommit, så att Sovjetunionen nu räknar 182 miljoner inom de nya gränserna. Befolkningstätheten är i genomsnitt 8.05 invånare per km².

Skyddsrum för 40,000 personer i Stockholm.

Ännu har icke Stockholm några skyddsrum för allmänheten, ty skyddsrumfrågan har varit ett problembarn, som ingen velat vara pappa för. Nu är dock äntligen arbetet i gång med full kraft, omtalas i en svensk tidning.

Under de senaste veckorna har man satt i gång med skyddsrum på sammanlagt elva platser. De sprängas nämligen i granit i olika delar av staden. Ännu viktigare är dock, att man organiserat en beredsskapskår, som vid luftskyddstillstånd kan kommanderas ut och bygga provisoriska skyddsrum för 40,000 människor inom högst tio dagar.

Utgivare:
Svenska Odlingens Vänner

REDAKTION:

A. Stahl, ansvarig red.
E. Nyman, red.-sekr.

Rüütli 3, Tallinn.

Tel. 470-08.

Prenumerationspris:

Inrikes		Utlandet	
1 år	Ekr. 2:—	1 år	Ekr. 4:—
1/2 "	" 1:—	1/2 "	" 2:—

Kyrkliga meddelanden.

Sv. Kyrkan i Tallinn.

Söndagen den 19 nov. kl. 11 f. m. högmässa.

Domssöndagen den 26 nov. kl. 11 f. m. högmässa med nattvardsgång.

Sångkören samlas till övning tisdagen den 28. nov. kl. 8 e. m. på svenska skolan. Alla sångintresserade äro hjärtligt välkomna.

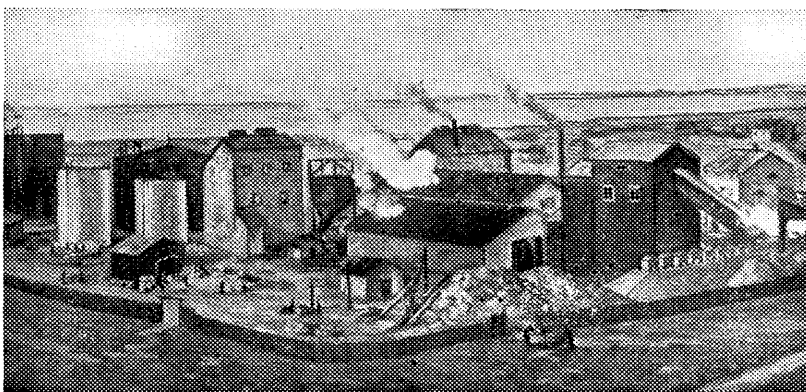
Pastorexpeditionen hålles öppen alla tisdagar och fredagar kl. 5-7 e. m.

Då församlingens pastor nu erhållit civilregistrators rättigheter, utfärdas alla betyg nu på pastors-expeditionen och församlingsborna behöva ej mera anlita ministeriet för inrikesärenden därför.

Pastor Ivar Pöhl.

Estländska Oljeskifferkonsortiet — Sillamäe

Kontor: Väike Karja 1

Första inhemska bensinfabriken.

Tillverkar: bränn- och impregneringsolja, bitumen och bensin.

Fröken Clara Byström

avled i Tallinn d. 9 november 1939 i en ålder av 84 år 8 mån.

Sörjd ooh saknad av

släktingar och vänner.